

*Plan for overgang og sammenheng
mellom
Ríngelíhorn Steínerbarnehage
og
Líllehammer Steínerskole*

INNLEDNING OG BAKGRUNN

Barnehage og skole er begge arenaer for danning, omsorg og læring. Både barnehage og skole skal bidra til en god start på livet og til livslang læring.

I Lillehammer kommune er det 11 kommunale barnehager og 16 private barnehager som avgir barn til kommunens 7 barneskoler og 2 friskoler.

Dette er en overordnet plan for overgangen og sammenhengen mellom barnehage og skole.

Planen har som formål å:

- sikre sammenheng og kontinuitet mellom barnehage og skole
- ivareta kvaliteten og systematikken i femårsgruppene og i begynneropplæringen
- bidra til at alle barn og unge, uavhengig av behov og forutsetninger, deltar og lærer i et inkluderende fellesskap sammen med jevnaldrende

Planen inneholder rutiner for samarbeid i overgangen og et rammeverk som skal sikre felles elementer siste året i barnehagen og i begynneropplæringen i Lillehammerskolen.

Steinerpedagogikken har sitt utgangspunkt i Rudolf Steiners pedagogiske impuls og antroposofiens verdigrunnlag og menneskesyn. Ved å sette denne idehistoriske forankring i samspill med dagens forskning og vitenskapssyn, skapes grunnlaget for det som defineres som steinerpedagogikk i dag.

Da reform 97 innførte skolestart for 6 åringene, ba steinerskolene om å få et eget opplegg for sine førsteklassinger, ettersom det å innføre skole for 6-åringer brøt med de pedagogiske grunntankene i steinerpedagogikken. Første klasse på steinerskolen er derfor et eget tilbud der man arbeider med barnehagepedagogikk samtidig som man er tilknyttet en skole, med en egen læreplan i bunn.

Det skal være en myk overgang fra barnehage til skole. Ingen pulter, men opplevelser og oppdagelser.

Leken og den forutsigbare dagsrytmen står fortsatt sentralt det siste året i barnehagen, men gjennom egne aktiviteter og oppgaver kan de eldste

barnehagebarna gis utfordringer som kan skape opplevelser av ny mestring. Utfordringene må tilpasses barnets modenhetsnivå slik at barnets selvfølelse styrkes. Barnehagen legger til rette for at barna får øvet opp selvstendighet i forhold til for eksempel toalettbesøk og påkledning som en del av en trygg overgang til 1. klasse. Det er likevel viktig å understreke at barnet fortsatt er et barnehagebarn og skal få oppfatte seg selv som det. Også de eldste barnehagebarna skal oppleve barnehagelivets egenverdi uten for mye fokus på skoleforberedelse da dette er en oppgave som i steinerskolen er lagt til de ulike 1. klassetilbud. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. (*Lokal rammeplan for Steinerbarnehagene*)

*Å lære å være menneske i verden
Vi skal lære barnet å spille på sitt fysiske instrument,
så det kan stemme inn livets toner i harmoni med seg selv.
Vi skal lære barnet å plukke stjerner fra himmelen,
så det kan danse i tillit, med fantasi og med undring gjennom livets dans.
Vi skal lære barnet å forbinde seg med seg selv og verden.
Vi skal lære barnet at tanken er fri,
Så det selv kan øse ut av universets kunnskapsbrønn.
Vi skal se barnet med kjærlighetens hjertekraft
Så det kan lære å elske verden.*

Av Bjørg Lobben Røed

Hva sier lovverket om samarbeidet mellom barnehage og skole?

Fra 1. august 2018 er både barnehage og skole, etter lov, pliktige til å samarbeide om å gi barna en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Plikten skal bidra til å sikre at alle barnehager, både kommunale og ikke-kommunale, inngår i et samarbeid med skolen om barns overgang fra barnehage til skole. Overgang fra barnehage til skole handler om å skape sammenheng og flyt i læringsløpet. "For å kunne ta hensyn til og forberede barna på deres fremtid må barnehagen ha kunnskap om hva barna faktisk vil møte i skolen. For å kunne ta hensyn til barnas fortid må skolen ha kunnskap om barns tidligere erfaringer fra barnehagen." (Brostrøm, referert i tidsskriftet Nordisk barnehageforskning, 2014 :20). Når skolen bygger videre på erfaringer, kunnskap og læringspotensial barna har med seg fra barnehagen, skapes det sammenheng og kontinuitet mellom barnehage og skole. Arbeidet med overgangen krever en god plan og en systematikk i det pedagogiske innholdet (Lillejord mfl., 2015).

Samarbeidet er omtalt i lov og forskrift både i *Barnehageloven* og i *Opplæringslova*.

Barnehagelovens §2a:

"Barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang fra barnehage til skole og fritidsordning, jf. opplæringsloven § 13-5 og friskolelova § 5-5. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang"

Opplæringslova § 13-5:

"Skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeidet skal bidra til at barna får ein trygg og god overgang.

Skoleeigaren har hovudansvaret for samarbeidet og skal utarbeide ein plan for overgangen frå barnehage til skole og skolefritidsordning."

Suksesskriterier i arbeidet med sammenheng barnehage og skole

- Barnehagetiden avsluttes på en god måte og skolen og skolefritidsordningen forbereder seg på å ta imot barnet.
- Barnet blir kjent med skolen i god tid før første skoledag.
- Det er sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole.
- Foreldre godkjenner informasjonsoverføring fra barnehage til skole og har muligheter for aktiv medvirkning i denne.
- Lærere i barnehage og skole har felles møteplasser for forventningsavklaringer, kompetanseutvikling og felles planlegging.
- Kommunen initierer, planlegger, kontrollerer og følger opp samarbeidstiltak gjennom overordnede planer. Planene bør inkludere både kommunale og private barnehager og skoler.

Barnehage- og skoleeier har det overordnede ansvaret for å legge til rette for samarbeid.

Tidlig innsats

Tidlig innsats gir positive læringseffekter som ikke nødvendigvis kan kompenseres for senere i barndommen. Barn og unge i barnehage og skole skal få nødvendig hjelp og støtte så snart de møter utfordringer med faglig, sosial og språklig læring eller andre utfordringer i læringsmiljøet. Denne formen for tidlig innsats skal iverksettes både i barnehagen og grunnskolen, og den er særlig viktig tidlig i utdanningsløpet. Det innebærer at den enkelte skole og barnehage har et system for det generelle arbeidet og for når og hvordan denne innsatsen skal iverksettes. Tidlig innsats skal være målrettet og direkte knyttet til de læringsmessige utfordringer barn og unge har.

Selv om vi kjenner til at barn har et stort læringspotensial tidlig i opplæringsløpet – i barnehage og de tidlige barneskole år – må vi være klar over at barn er mer mottakelig for visse former for læring på ulike alderstrinn. De yngste barna lærer best når aktivitetene stimulerer deres fantasi og forestillingsevne og oppleves som meningsfulle. Det er en stor fordel for barns motivasjon at læringsaktivitetene åpner for egen initierte tiltak, det vil si at barna får foreslå, eksperimentere, prøve ut ting og se resultatene av aktivitetene.

Trygg skolestart

- plan for overgangen mellom barnehage og skole

Mål:

- Sikre at barnet får en god skolestart – at skolen møter barnet ved å ha kjennskap til den enkelte.
- Gi barnet den trygghet og omsorg som er nødvendig i forhold til å skulle flytte over fra barnehage til skole.
- Sikre at nødvendig informasjon blir overbrakt fra barnehage til skole.
- Sikre at foreldre tidlig får etablert kontakt med skolen og får nødvendig informasjon. Trygge foreldre gir trygge barn.

Årshjul for samarbeidet 2025/2026

Tid	Aktivitet	For hvem	Ansvarlig
Hele året	Respekt for hverandres profesjon – alle har betydning	Alle ansatte	Ansatte/sfo/skole/bhg
Hele året	Skolestarterne: Forventninger, praktisk selvstendighet, sosial kompetanse	Alle barna	Barnehagen
3. september	Samarbeidsmøte mellom barnehagen og skolen. Lage årshjul for samarbeidet for kommende år.	Ansatte	Barnehage og skole
Uke 43	Besøksdag: Skolestarterne besøker skolen. Bli kjent med bygninger, rom, SFO og uteområdet	Alle barna	Skolen sender invitasjon
November	Drøftingsmøte/ spesielle behov- ekstra støtte i neste års 1. klasse.	Ansatte	Barnehage og skole
Desember	Innskriving i skolen: vedtak om skoleplass sendes til foreldrene fra skolen der barnet skal begynne. (Innmeldingsskjema, si opp offentlig skoleplass.	Foreldre	Steinerskolen deler ut informasjon til førskolebarna i barnehagen.
12. Mars	Foreldremøte i Ringelhorn. Skolen og SFO kommer, info kl 18 -18.30	Foreldre	Førsteklasselærer/skolen
April	Foreldresamtaler i barnehagen. Overføringssamtale - samtykkeerklæring.	Foreldre	Barnehagen
April	Inntakssamtaler	Foreldre	Skolen innkaller
Uke 21	Fest for kommende førsteklasse.	De som skal starte på steinerskolen	Skolen sender invitasjon
4. Juni	Evalueringsav året 2025/2026	Ansatte	Barnehagen og skolen

Ringelhorn Steinerbarnehage har et tett samarbeid med Lillehammer Steinerskole gjennom hele barnehageåret.

- Hver fredag kommer førsteklasse til barnehagen for lek og felles båluppe
- Barnehagen og skolen møtes på eventyrenge på turdagen/torsdager
- Etter høstferien besøker barnehagen førsteklasse for å være med på eurytmi/lek med Gabriel.

Steinerbarnehagenes lokale rammeplan

Denne planen fungerer som et tillegg til rammeplanen, og sier noe om hvilke fokusområder som skal være felles for Steinerbarnehagen, når det gjelder det siste året i barnehagen.

Steinerskolene i Norge har dispensasjon til å videreføre barnehagepedagogikk i 1.klasse – slik vil 5-åringen kjenne seg igjen i den rytmiske oppbyggingen av skoledagen, med praktiske gjøremål, håndverk, frilek, eventyr og ringlek med vers, rim, regler og sang.

Vi mener at førskolepedagogikken ivaretar femåringen på en måte som gjør barnet mest mulig rustet for overgang til skolen – Barna har fire besøk på skolen i løpet av våren – der de blir kjent med 1.klasselærer.

I Rammeplan for barnehager er det lagt vekt på en del ting barn skal og bør lære i barnehagen. Vi ønsker ikke å bruke disse begrepene, men vi legger til rette for at barna her i Ringelhorn også lærer disse tingene, men på en ubevist måte. For eksempel skal barn bli kjent med tall og matematiske begreper (ifølge rammeplan for barnehager). Blant annet gjennom å dekke bordet, bygge med klosser og andre naturmaterialer, lærer barnet seg til å telle, sortere og organisere etter størrelse, størst, minst og så videre. Og det uten at de blir bevisstgjort denne læringen. Og det er nettopp dette vi tenker på når det gjelder læring i denne alderen. Gjennom denne måten å jobbe på, arbeider vi også i tråd med den nasjonale rammeplanen like mye som vi jobber med den pedagogiske planen for steinerbarnehager.

Denne planen fungerer som et tillegg til rammeplanen, og sier noe om hvilke fokusområder som skal være felles for alle barnehager i Lillehammer, når det gjelder det siste året i barnehagen

Innholdet i denne planen har **et spesielt fokus på språk**, fordi utviklingen av språket er noe av det viktigste som skjer i et barns liv. Gjennom språket lærer barn å forstå seg selv og sine omgivelser. Språket bidrar til å forme vår identitet, oppleve fellesskap med andre mennesker og føle tilhørighet i samfunnet. Språktilegnelsen er biologisk betinget, og barn er født med en iboende evne til å utvikle og anvende språket. Det er likevel en forutsetning at barn må være i et språklig miljø med gjensidig kommunikasjon og hvor barnets språklige uttrykk tolkes og forsterkes for at de skal tilegne seg en god språkutvikling. Språkutviklingen er grunnlaget for utvikling av kognitive ferdigheter og sosial og emosjonell utvikling. Språkarbeid blir dermed et sentralt fokusområde innenfor både barnehage og skole. Begge institusjonene skal gi omsorg og være en støtte i barns lek, læring og danning. Barna skal kunne møte likheter og ulikheter ved de to institusjonene med nysgjerrighet og tillit til egne evner og forutsetninger. Det handler om at de eldste barna i barnehagen skal møte et innhold i barnehagen som gir de et godt grunnlag for å begynne på skolen.

I Ringelíhorn Steinerbarnehage øves språkkompetansen gjennom:

- bevegelse
- gjentakelse og etterligning
- kommunikasjon
- tydelig, klart og billedlig språk
- menneskelige relasjoner
- fri lek
- bøker og spill

Vi voksne i barnehagen bestreber oss på å ha et tydelig og klart språk når vi prater med barna. Vi prøver å lytte til barna og lese deres nonverbale signaler, samt å la barna snakke ferdig og ikke avbryte dem unødvendig. Som voksne må vi være bevisste på vårt kroppsspråk.

Vi oppmuntrer barna til å bruke språket gjennom daglige samtaler, legge til rette for leken og å være gode språklige forbilder. I barnehagen har vi hver dag rim, regler, vers og sanger som blir gjentatt over tid. Det er mye bevegelse – både finmotorisk og grovmotorisk – i ringen, noe som er med å understøttes det språklige. Eventyret fortelles på en levende måte av en voksen gjennom muntlig overlevering. Dette er med på å utvikle barnas evne til billegdannelse. Det samme eventyret gjentas over tid, og barna får tid til å komme godt inn i språket og undringen det medfører. Det at både sanger, vers og eventyr gjentas over tid, er med på å styrke språkdannelsen og språkforståelsen. Våre gode fellesopplevelser skaper rom for kommunikasjon, og våre stille stunder (som når lyset tennes), skaper rom for undring.

Vi legger stor vekt på å skape gode relasjoner mellom barn og voksne, barna imellom og mellom de voksne. Gode relasjoner er en forutsetning for positiv kommunikasjon og en god språklig utvikling.

For de barna som er tospråklige, arbeider vi i små grupper der språket blir løftet frem gjennom lek eller enkelt arbeid. I tillegg er vi ekstra bevisste på vårt eget språk, vårt nonverbale språk og bruker tegn sammen med ordene. Vi setter ord på alt vi gjør og benevner og prøver å sette begreper inn i en helhetlig sammenheng. I tillegg har vi eventyrbøker på forskjellige språk, slik at foreldrene kan låne med seg og lese for barnet hjemme på sitt morsmål, nettopp det eventyret vi forteller i barnehagen. Da er det lettere for barna å få noen knagger å henge begrepene på.

Metodiske virkemidler med fokus på språk:

Bruk av folkeeventyr og fortellinger benyttes i steinerpedagogikken.

Eventyret/fortelling fortelles over tid, slik at barnet forbinder seg med innhold og ordbruk. Barna lærer å lytte og utvikle ordforrådet. I eventyr og fortellinger møter barnet tall symboler, følelser, der de møter det gode i kampen mot det onde. Bruk av bordspill hvor femåringene hjelper til å spille teater er et godt virkemiddel for språkkompetansen. Rikelig tid til egen bearbeidelse gjennom frilek, gjør at barnet får tid til å forbinde seg med historiens innhold og kan omsette den i egen lek.

Når barna samles til ringlek, er den ofte bygget opp som en historie, sammensatt av fingerleker, vers, regler, rim og sanger med bevegelse til. Her kommer inn koordinasjon i finger øvelsene og andre bevegelser, her møte barnet ulike språklige uttrykk i sanger, regler, vers og rim. Den samme ringen benyttes over tid og har gjerne årstidene som tema.

Barna deltar i de daglige gjøremål i barnehagen, når vi forbereder måltider, når vi rydder og steller rundt oss – og får inn begreper som nyttes i disse sammenheng. Vi har dyr vi steller, barna er med i den daglige stell, vi har snekkerbod hvor barna kommer i bekjentskap med ulike verktøy og begreper. Vi går på turer i nærområde hvor barna kommer i nærkontakt med skog og mark og det som lever der av blomster, bekker, trær, larver, mark maur og husdyr på beite. Vi undrer oss sammen med barna og barna sanser og erfarer livet rundt seg. Dette er et turområde også 1.klasse benytter seg av på deres ukentlige turdag.

Vi har tilrettelagt lekematerialer som er utviklende for barnets fantasi og skapertrang – frileken er sentral der barnet får tid for å bearbeide og der barnets eget initiativ kommer til uttrykk, i fantasien, i barnets skapertrang og gjennom språklig uttrykk.

MINORITETSPRÅKLIGE SKOLESTARTERE

Det er utarbeidet egne rutiner i Lillehammer for barn med minoritetspråklig bakgrunn som skal begynne på skolen. Rutinene skal sikre at skolen får tilstrekkelig med informasjon om barnets behov for opplæring i norsk i god tid før skolestart. Det gis ikke grunnleggende norskopplæring (GNO) i 1.klasse, dette gis tidligst fra 2.klasse,

men det er nødvendig at kartleggingen foretas i barnehagen slik at skolen er best mulig forberedt til skolestart og kan planlegge og tilpasse undervisningen til barnets nivå. Se www.lillehammer.kommune for mer informasjon.

INNHold I BARNEHAGENS 5- ÅRSGRUPPER

Barnehagene har tradisjon for å ha et eget opplegg for den eldste aldersgruppen i barnehagen.

Rammeplan for barnehagen (2017) sier bl.a.

De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen.

Lokal rammeplan for Steinerbarnehagene

Leken og den forutsigbare dagsrytmen står fortsatt sentralt det siste året i barnehagen, men gjennom egne aktiviteter og oppgaver kan de eldste barnehagebarna gis utfordringer som kan skape opplevelser av ny mestring. Utfordringene må tilpasses barnets modenhetsnivå slik at barnets selvfølelse styrkes. Det er ofte mange og store følelser i sving hos barn de siste månedene i barnehagen, og da kan det være godt å fokusere på et overgangsobjekt som barnet selv kan være med på å lage. Gjennom arbeidet med overgangsobjektet gis barnet anledning til å bearbeide følelser gjennom samtaler med andre barn og voksne underveis i prosessen, og ved å kjenne fellesskap med resten av gruppen. Det får muligheten til å øve opp arbeidsutholdenhet og ansvar. Barnehagen må legge til rette for at barna får øvet opp selvstendighet i forhold til for eksempel toalettbesøk og påkledning som en del av en trygg overgang til 1. klasse. Det er likevel viktig å understreke at barnet fortsatt et barnehagebarn og skal få oppfatte seg selv som det. Også de eldste barnehagebarna skal oppleve barnehagelivets egenverdi uten for mye fokus på skoleforberedelse da dette er en oppgave som i steinerskolen er lagt til de ulike 1. klassetilbud. Veien videre i steinerskolen Innholdet i 1. klasse på steinerskolen er beskrevet i skolens læreplan, selv om tilbudet også kan være lokalisert i barnehagene. Tilbudet er forankret i

barnehagepedagogikken og skal fungere som en naturlig forlengelse og overgang fra innholdet i steinerbarnehagene til et videre skoleliv.

EVENTYR

I barnehagen forteller vi eventyr nesten hver dag. Vi bruker for det meste folkeeventyr, både norske og utenlandske. Folkeeventyrene er en del av menneskenes kulturarv og har bevist sin verdi gjennom tusener av år. Folkeeventyrene formidler visdom om menneskene og deres liv. Det gir barnets moralske fantasi næring i et billedlig og levende språk. De inneholder enkle og dype sannheter om mennesker i en form som er så enkel at også barna kan forstå dem, men som allikevel er spennende og ikke minst morsomme. Barn på ulike alderstrinn tar med seg ulike ting videre fra eventyrene og på denne måten har eventyrene med seg noe for alle.

Vi forteller eventyrene gjennom muntlig overføring. Dette gjør vi for at barna lettere og selv kan danne seg indre bilder ut ifra det som fortelles. Barna lærer seg å lytte på en annen måte og den som forteller kan ha øyekontakt med barna og lettere videreformidle fortellingen gjennom indre bilder.

Det skal hovedsakelig være ørene og vår indre lyttende tilstand som skal sanke inn eventyrene. Da går det inn på en dypere måte. Ved å bruke enkle virkemidler mens vi forteller eventyr, får vi også inkludert de barna som kan ha det vanskelig med å følge med på ordene i eventyret. Stadig flere barn i dag er vant til å få visuelle stimuli i hverdagen i form av dataspill, tv, videospill, tegneserier og billedbøker. Den evnen som kreves til lytting kan svekkes av alle disse hjelpemidlene. Mange trenger noe å hvile øynene på under eventyret. Vi bruker derfor små dukker, dyr og andre kulisser som står oppå et lite bord på eventyrrommet. Dette forberedes før eventyrstunden og alle bevegelsene under eventyret, er med på å skape den litt magiske stemningen som lever mens vi har eventyrstund.

RINGEN

I ringleken tar vi i bruk hele mennesket. Her skal det være plass for store og små bevegelser. Det er mye bevegelse – både finmotorisk og grovmotorisk – i ringen, noe som er med å understøtte det språklige. Det skal være rom for undring, overraskelser, litt vemod og mye latter. Vi må kunne lage bråk og være stille. Det skal være kontraster i alle retninger. Sanggleden er viktig å kunne formidle til barna. For å få frem disse elementene bruker vi rim, vers, sang, regler og sangleker. Det er viktig at ringen startes i en god atmosfære. Ringen er ikke bare en del av dags – og ukerytmen, den henger også tett sammen med årsrytmen og høytidene.

LÆRING

*Barnet
Dypt begravet i oss alle ligger barnet
Der er vårt vesens kjerne gjemt
Barnets undring, tillit og hengivenhet har vi glemt
Verden er ei lenger slik som barnets vesen vil
Det å bare være til*

Av Bjørg Lobben Røed

Læring foregår i samspill med andre – både barn og voksne. Derfor er gode relasjoner et sentralt mål for oss.

Leken er barnas fremste læringsarena, og derfor verner vi om barnas lek, den spontane, frie, fantasifulle og kreative lek. De som trenger hjelp av voksne i leken, får det ved at en voksen deltar på barnets premisser, hjelper det å komme i gang, å komme inn i leken og så videre. Når barnet er klar for det trekker den voksne seg ut igjen. Gjennom å hjelpe de som trenger det i leken, hjelper vi de også inn i læringen verden.

Rammeplan for barnehager sier at barnehagen skal styrke barns læring i formelle og uformelle læringssituasjoner. De formelle situasjonene er planlagt og ledet av voksne. Uformelle læringssituasjoner er knyttet til hverdagssituasjoner og her-og-nå situasjoner, i lek, oppdragelse og annen samhandling. Det er ikke hensiktsmessig å trekke et klart skille mellom formelle og uformelle læringssituasjoner. Begge har en pedagogisk hensikt. De syv kompetanseområdene knyttes til både formelle og uformelle læringssituasjoner.

ÅRTIDSFESTER

Høsttakkefest

Mikkelsmess

Lanternefest

Adventshagen

Lucía

Nissefest

Karneval

Påskefest

Pinsefest

Sommerfest

BARNES MEDVIRKNING

I den nasjonale Rammeplan for barnehagen, står det mye om barns rett til medvirkning. Barns ytringer og meninger er viktige for oss her i barnehagen, og det er viktig at alle tar barna på alvor.

Barn prater og kommuniserer med både ord og kroppsspråket, verbalt og non-verbalt, og der må vi voksne være lydhøre. Ved å være til stede med barna i øyeblikket, kan vi plukke opp essensen av hvem hvert enkelt barn er og hva de trenger.

Den voksne spiller en stor rolle i barns medvirkning. Å gi barna altfor mange valg og alternativer, kan skape mer frustrasjon enn glede. Som voksne forbilder er vi den retningsnålen som barna stiller seg inn etter. Vår oppgave er å være oppmerksomme overfor barna, tolke deres signaler – både verbale og non-verbale – og å være lydhøre. Både på et mentalt, følelsesmessig og sjelelig plan.

Barn selv er tydelige i sin væren ved at de på sin egen måte forteller oss hva deres behov er, og hva de trenger fra oss og omgivelsene. Når vi voksne er lydhøre og følsomme overfor barnet, og handler deretter, er vi medvirkende i deres medbestemmelse.

I Ringelhorn Steinerbarnehage legges det til rette for at:

- barnas opplevelser, intensjoner og spørsmål blir møtt med åpenhet
- barna får delta i kunstneriske gjøremål og praktisk arbeid
- barnas egenaktivitet i den frie leken stimuleres
- barna får hvile og trekke seg tilbake ved eget behov
- barna er med i forberedelser og aktiviteter til årstidfestene og bursdagsfeiringer

BARNEHAGENS DIGITALE PRAKSIS

Steinerbarnehagene har ikke tradisjon for bruk av digitale verktøy ut ifra tanken om at reelle sanseerfaringer er helt sentrale for barns utvikling de første årene.

Det å sanse, oppleve og føle gjennom tredimensjonale inntrykk er helt grunnleggende prosesser for et barns videre læring og utvikling. Det synet på viktigheten av sanseerfaringer finner også bred støtte i dagens hjerneforskning. (Lokal rammeplan for Steinerbarnehagene)

Steinerbarnehagene mener at små barn stimuleres på en langt bedre måte ved å styrke virkelighetsforståelsen og skape ekte fellesskap enn å bruke tid på digitale verktøy i barnehagen. Her oppstår også en verdikonflikt med steinerpedagogikkens grunnsyn fordi vi mener at barn lærer først og fremst gjennom lek, motoriske utfordringer og gjennomskuelige prosesser som oppleves med hele kroppen og alle sanser.

Steinerbarnehagene kan heller ikke se at bruk av digitale verktøy til små barn fremmer bærekraftig utvikling i et rent miljø og klimaperspektiv. Vi viser til barnehageloven §2 åttende ledd hvor vi benytter oss av lokal tilpasning.

I spesialpedagogisk arbeid kan digitale verktøy være nødvendige og gode hjelpemidler som kan støtte barnets utvikling, kommunikasjon og mulighet for sosialt samspill.

SELVSTENDIGHET

Barnehagen skal gjennom hele barnehagetiden legge til rette for at alle barn før skolestart skal få oppleve mestring ved:

- Å kunne ta imot beskjeder
- Toalettbesøk
- Måltider
- Påkledning

OVERGANGSOBJEKTER

Steinerbarnehagen og 1. klasse på steinerskolen har den samme rammen for pedagogikken, og metodikken vil derfor være lik i barnehagen og skolen. Strukturen, rytmen og omgivelsene barna kommer inn i på skolen vil derfor være lik, men innholdet kan variere. I første klasse har barna eventyr, ring, maling og feirer mange av de samme årtidsfestene som vi gjør i barnehagen, men på en ny måte. Vi ønsker å beholde en pedagogisk frihet for hver enkelt lærer, og vil ikke å binde oss til faste eventyr, leker eller lignende. Hvert år er gruppen forskjellig og læreren skal stå fri til å velge eventyr som passer nettopp denne barnegruppen. Ved besøksdagene på skolen og i barnehagen vil vi legge vekt på å lære sanger og vers av hverandre som femåringene kan ta med inn i barnehagen. Det er gjennom disse møtepunktene vi blir kjent med. Det viktigste for våre femåringer er at de får en god relasjon til læreren, og slik ønsker vi å skape en trygg overgang. Vi lager også et overgangsobjekt, en vandrestav, som barna får med seg over til skolen.

BOKLEK

Boklek er et årlig bokprosjekt hvor en barnebokforfatter eller illustratør sendes ut på turné sammen med en formidler til alle folkebibliotekene i Innlandet. Alle

barna som går siste året i barnehagen bli invitert til folkebiblioteket der de får møte en av årets formidlere. I samarbeid med Pegasus og biblioteket vil nå boklek-litteraturen som barna kjenner fra barnehagen følge med over i første klasse og skape en felles litterær referanse for barna. Boklek-forfatter i 2024 er Kristin Roskifte, med boka "Alle sammen teller". «Alle sammen teller» vant i 2019 blant annet Nordisk Råds barne- og ungdomslitteraturpris. Boka er oversatt til mer enn 40 språk, og er med det en av de norske barnebøkene som har reist lengst ut i verden!

Overgang til andre skoler:

Barnehagen og skolen skal i samarbeid legge til rette for barns overgang fra barnehage til 1. klasse og eventuelt til skolefritidsordningen. Dette skal skje i et nært samarbeid med barnets hjem. Barnehagen og skolen bør gi hverandre gjensidig informasjon om sine virksomheter, og det bør legges til rette for at barn kan ta avskjed med barnehagen på en god måte, glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehage og skole.

Ved overgang til andre skoler benyttes skjemaer og rutiner utarbeidet av kommunen.

www.Lillehammer.kommune.no

LILLEHAMMER STEINERSKOLE

ÅRSPLAN FOR 1. KLASSE 2025-2026

Klasselærer: Hanna Østen Taarud

1.klasse er et år med læring, øving, lek, utfoldelse og mestringsopplevelser i en bredde av aktiviteter. Samtidig skal året danne et solid fundament for skrive- og leseopplæringen, og skriftliggjøringen av tallforståelse og regneaktiviteter som starter året etter.

Førsteklassepedagogikken tar i bruk, og forsterker, sentrale verdier og arbeidsmåter i steinerbarnehagepedagogikken: rytme i løpet av dagen, uka og året, ulike sanseerfaringer, tid til lek og bevegelse, og varierte erfaringer med språk og hverdagsmatematikk.

Barna i 1. klasse skal øve på gode arbeidsvaner, og dele nye læringsopplevelser og erfaringer med jevnaldrende. Dagsrytmen bestemmes av vekslinger mellom elementer som gjentar seg hver dag: voksenstyrte gjøremål, og barneinitiert lek, konsentrasjon og fri utfoldelse, bevegelse og ro, øving og improvisasjon, lytte til fortelling og delta i samtale. Ukerytmen får sin struktur av at hver dag inneholder bestemte læringsaktiviteter, så som tur, eurytmi, maling, matlaging og tegning.

Steinerpedagogikken vektlegger alderens behov for fri bevegelse ut fra tanken om at det skjer store fysiske forandringer i denne alderen. Barna har derfor et stort behov for å øve motoriske ferdigheter. Å oppleve mestring er viktig for førsteklassingene. Mestringen skal først og fremst skje gjennom lek, utforskning og utfordringer til å løse selvstendige oppgaver som øker selvfølelse og selvtillit og styrker grunnlaget for et godt skoleliv.

Barna skal bruke og utvikle sin egen språkforståelse og språkkompetanse. Gjennom tilrettelagte språkaktiviteter, som blant annet eventyr, sanger, rim og regler, hverdagens språkbruk og barnas egeninitierte lek bygges det en bro fra det spontane, muntlige språket over i et mer bevisst språkarbeid. Språklig bevissthet utgjør en viktig plattform som grunnlag for skrive- og leseopplæringen i 2. klasse. Barna skal leke med språk, symboler og tekst som stimulerer til språklig nysgjerrighet, oppmerksomhet og utvikling. De skal øve samtale- og fortellekompetanse. Grunnleggende matematikkaktiviteter har også en språklig side. Den oppmuntres og øves i 1. klasse, i telleregler og -leker, i håndverk, og i bredden av gjøremål knyttet til hverdagsmatematikk, for eksempel i matlaging.

Teksten tar utgangspunkt i Steinerskolens lærerplan revidert 2020.

Kompetansemål etter 1. klasse:

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- samarbeide med andre i egeninitiert lek
- forstå og følge avtaler for regelleker og for sosialt samvær
- ta del i det daglige arbeidet med språkleker, rim og regler
- ta i bruk grunnleggende matematisk forståelse i hverdagsaktiviteter
- lytte til lærers fortelling og delta i samtale
- fortelle om egne opplevelser og lytte til andres fortelling
- øve grovmotoriske og finmotoriske ferdigheter
- ta del i praktiske og kunstneriske aktiviteter

Dette er delt inn i:

- mangfoldig språk
- natur, kropp og helse
- kunst og kultur

I 1. klasse vil barna møte et bredt spekter av livsområder som alle grenser inn til hverandre, men som samtidig utgjør en sammenhengende helhet for dem. Hele 1. klasseåret skal bidra til å fremme trivsel, god helse, allsidig utvikling og læring for det enkelte barnet.

Dette jobber vi med på følgende måte:

HVA	HVORDAN	HVORFOR
RINGEN	Elevene samles i en ring for å lære rim, regler, sanger og sangleker. Vi øver artikulasjon, koordinasjon og rytmeøvelser. I tillegg øver vi på ukedager, måneder, høyre og venstre. Dette øves over tid ved at elevene etterligner de voksne. Vi teller rytmisk fram og tilbake for å øve på tallrekken. Gjentakelsen er viktig for å øve opp hukommelsen, og elevene lærer med hele kroppen.	Øve på artikulasjon og konsentrasjon. Lære nye ord og uttrykk. Øve fin- og grovmotorisk koordinasjon. Finne en felles rytme og få en god gruppefølelse.
FORTELLER-STOFF	Eventyr er sentralt fortellerstoff i 1. klasse. Elevene får bearbeide eventyrene gjennom dramatisering, lek, tegning og egne fortellinger.	Gi næring til barnas moralske fantasi. Skape indre bilder. Få kjennskap til kulturarven. Øve på konsentrasjon.

LEK	Vi har flere perioder med lek hver dag, ute og inne, der barna får tid til å komme inn i leken.	Lek er et hovedinstrument for læring i første sjuårsperiode, og er en arena for fysisk utfoldelse, sosial tilpasning og språklig dyktiggjøring. Leken er bearbeiding av erfaringer, eller etterlikninger.
MALING	Vi maler på våte ark med store pensler. Vi maler med primærfargene, og fargeopplevelsen er det sentrale i malestunden.	Se hva som skjer når farger møtes. Øve finmotorikk og konsentrasjon. Oppleve glede ved å skape.
MATEMATIKK	Vi øver daglig tall og mengdeforståelse både rytmisk i ringen, gjennom eventyrene, under matlaging, i leken og på tur i skogen.	Få kjennskap til tallrekken fram til femti, få kjennskap til mengder, motsetninger, former og sortering.
HÅNDVERK	Elevene blir kjent med ulikt materiale og teknikker, bla. toving og spikking.	Øve finmotorikk og konsentrasjon. Oppleve mestring gjennom det de lager. Bearbeide undervisningsstoffet.
TEGNING BIVOKS	Tegnematerialer og bivoks er til enhver tid tilgjengelig, slik at elevene kan skape og forme ut fra eget initiativ.	Elevene bearbeider lærestoff og egne erfaringer under tegnestunden. Øve konsentrasjon, motivasjon, kreativitet og finmotorikk.
FRILUFTSLIV	Gjennom turer i skog og mark opplever og sanser elevene årstidene på nært hold. Oppleve gleden ved å være ute i naturen gjennom hele året.	Styrke klassen sosialt. Bli kjent med, respektere og sette pris på naturen.
HAGEARBEID	Vi sår frø, og planter ut om våren. Steller hageområdet.	Få kjennskap til «fra frø til plante», og erfare at vi kan spise det vi dyrker.
MATLAGING	Vi lager mat ca. 1 dag i uka. Ingrediensene er i hovedsak økologiske.	Lage noe til fellesskapet. Nyte et måltid sammen med andre. Få et forhold til mengder og måleenheter.

Teksten er hentet fra Steinerskolens lærerplan, revidert 2020.